

AO VAKS

J Õ U L U P I D U K O O L I S

Näidend mudilastele - ettekujutus 3-mes pisipildis.

Rootsis 1980

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K 15535-21

Tegelased:

Algkooli õpilased 5-das klassis:

Liisa

Väntu

Mart

Üks tüdruk

Üks poiss (Abifantast)

I poiss

II poiss

Poisse ja tüdrukuid koolijuhatajaga

Karu-mõmm

I jätku

II jätku

III jätku

Sinimütsike

Meepurk

Piparkoogid

Jõulusai

Lumehelbed

See juhtub ? :

Jõulu eel koolis, siis kui õpetajad on haiged!

Kooli klassiruum juurdekuuluva sisustusega. Paremal taga suur tahvel, selle kõrval paremal õpetaja laud tooliga, mille ees keskel kaks rida pinke. Keskel aknad, millest paistab lumiseid puude latvu ja majakatuseid. Vasakult üks eesruumi.

On talvine pealelõuna, kell heliseb tunni alguseks.

Kui eesriie avaneb, toimub klassiruumis igavene möll ja müramine, kisa-kära, mõned hilinenud õpilased tulevad sisse.

Üks hilinenud sissetuliija: Nüüd ta tuleb!

Kõik: (hüppavad pinkidesse, jäädes vaikselt ootama)
(üks avaneb praokile ja Väntu piilub sealt sisse)

Väntu: Pääää - !

Teised: (põlastavalt) Ääää- h !
(Müra ja möll läheb jälle uuesti lahti)

Väntu: (hüppab sisse) Kuulake uudist !
(Keegi ei kuule - müra kestab edasi)

Väntu: (endiselt valjult) Tasa nüüd ! Kuulake !
(hüppab õpetaja lauale, röökides) Ahvisabad -
- kuulake !

Teised: (segaduses) Mis sul nüüd viga hakkas ? Haige oled või ?

Väntu: Mina pole haige - vana Maater on haige !

Teised: Hurraa !

I poiss: Kes tuleb tema asemel ?

Väntu: Ei keegi, kõik on haiged !

Teised: (endiselt) Hurraa! Mõlemad tunnid vabad!

Väntu: Koolijuhataja jookseb nüüd ühest klassist teise -
on üksinda !

II poiss: Nagu "Stoolman" !

Väntu: Ta ütles, et peame joonistama ja eesti keelt lugema!

Teised: Ääää - h !

Väntu: Ta tuleb kontrollima ! (laskub õpetaja toolile ja paneb jalad lauale) Nõndakaua pean mina siin korda!

Teised: Oooo !

Teised: Ära hüppa!

Mart: Vaat, kus klimp !

Väntu: Äää ja oooo ! Mis te nääksute! Tahate, et lööb meid neljanda klassiga kokku - !

Teised: Eee - ii !

Väntu: Suure tegemisega sain vanale selgeks teha, et peame need paar tundi ise kõige usinamas õppimisvaimus ära! Ja mina vastutan selle eest!

Teised: (kuulavad vaikides)

Väntu: Nõnda siis, joonistamise paberid välja ja - alga !

Teised: (läbisegi) Mis me siis joonistame ?

Keegi tüdruk: Väntu "ilusat" nägu !

Teised: (Naeravad).

Väntu: (pahaselt) Joonistage mida tahate ! Mida keegi aga oskab ja fantaasia lubab !

Mart: Fantaasia - kes see on ?

Väntu: Heh ! Ei tea mis fantaasia on ?

Mart: Noh - mis see siis on ?

Väntu: (osatades) Fantaasia - fantaasia ! See on - on - siinsamas mitemidagi - aga -

Teised: Aga ?

Väntu: Aga jah - järgmisel silmapilgul on kõik !

Mart: Mittemidagi - ja korraga kõik ! Väga selge ! Kuulsite: mittemidagi, mittekuimidagi, siis ei ole tarvis joonistada -

Üks tüdruk: Kas Maater on kaua haige ?

Väntu: Arvatavasti - ütles koolijuhataja.

Teised: Aaaa !

Väntu: Aaaa - aga siis tuleb aseõpetaja !

Teised: Kes see on ?

Üks tüdruk: Aga kes kirjutab siis jõulupeo näidendi ja juhatas seda ?

Väntu: Keegi teine !

Teised: Kes?

I poiss: Koolijuhataja !

Väntu: Tema? Tal ei ole fantaasiat ! Ta on realist !

Mart: Ta käis realkoolis, tead !

Liisa: Aga - aga kui meie teeksime ise jõulunäidendi !

Mart: Mis see siis teha on - andke mulle paberit ja pliiatsit !

Väntu: (mõttes) Meie, meie ise - teeksime - ?

Teised: Jah, meie ise !

Liisa: Just meie ise !

Teised: Jaah!

Väntu: (Mardile) Näed - silmapilgu eest ei olnud siin kedagi - ja nüüd on siin juba jõe kari fantaste !

Mart: (karjudes) Fantaste, fantaste - jälle üks uus sõna - fantaste (pingile hüpates) Poisid - fantastid - kõik oleme fantastid !

Väntu: Mis sa röögid kui röövel !

Mart: Röövel? - Poisid oleme kõik röövlid !

Liisa: Ole ometi kord vait ! (jookseb tahvli juurde, rullib suure valge paberlehe tahvlile laiali ja joonistab jämeda tusipliiatsiga sellele) Siin on lumi - kõrged hanged, raagus puud ja nendel on ka lumi -

Teised: Sest on tali -

Liisa: Siin puude all on üks väike kuusk -

Teised: Kah lumine -

Liisa: (joonistab) Lumine -

Väntu: (astub tema kõrvale tahvli juurde, samuti pliiats käes) Lume sees tammub -

Teised: Kes ?

I poiss: Hunt !

Üks tüdruk: Rebane !

II poiss: Jänes !

Mart: Jänes hüppab !

Väntu: Karu! Karu-mõmm ! (joonistab karu)

Teised: Karu-mõmm !

Liisa: Ja temale tuleb vastu - (joonistab) üks tütarlaps!

Üks tüdruk: Punamütsike !

Mart: Jube fantaasia - karu ja Punamütsike !

Üks tüdruk: Ei Sinimütsike ! (üldine naer)

Liisa: Just Sinimütsike on ta nimi !

Mart: Ja siis küsib karu: kas lähed vanaemale süüa viima?

Üks tüdruk: Ah, ole vait !

Mart: Fantaasia, tead !

Liisa: Ei hoopis vastupidi - Karu-mõmm läheb vanaemale süüa viima, korv käes ! (joonistab karule korvi kätte)

Väntu: (Mardile) Vaat' see on fantaasia - sina Liisa oled fantast !

Üks poiss: Kas fantast on näitejuht ? - siis mina olen abi ?

Mart: Abifantast !

Keegi tüdruk: Jälle see fantaasia - rääkige ometi eesti keelt!

Väntu: Fantaasia, fantaasia - on ettekujutus !

Kõik: Jah, ettekujutus !

Liisa ja Väntu: Ja ettekujutus on muinasjutu-maa !

Väntu: Ja siis küsib -

Liisa: Sinimütsike -

Väntu: Kuhu sa lähed, väike karu-mõmm ?

Üks poiss: Lähen vanaemale häid jõulupühi soovima - !

Liisa: Mis sul seal korvis on ?

Üks poiss: Siin on - on : piparkooke, rosinasaia, mett - ja

Liisa: Ja ?

Üks poiss: Närimiskummi !

Väntu: Ja siis küsib karu-mõmm:

Üks poiss: Kuhu sina lähed Sinimütsike - ja - ja kes on need kolm, sinu selja taga ?

Liisa: Need kolm - kus ? (vaatab ringi) Ah-aa! Saan aru !

Väntu: Fantaasia - (Pimeneb. Muusika.)

Kõik: (laulavad)

Fantaasia, fantaasia

on ettekujutus - !

Fantaasia, fantaasia
on ettekujutus

Fantaasia, fantaasia
on ettekujutus -
ja ettekujutus
on muinasjutu-maa !

Tahvlile joonistatud talvepilt on muutunud hiigelsuureks ja katnud klassi tagaseina: kolm lumist raagus puud ja nende keskel väike lumine kuuseke - kõik lumehangedes. Õpilased ja pingid on kadunud. Liisa ja Abifantast on astunud kõrvale ette, lava äärde)

Liisa: Ja metsas sajab lund . -

(algab tasane muusika, lumehelbed tulevad kerges tantsus, keerutavad keskele)

Karumõmm: (tuleb väsinult tantsijate keskele, eksides ringi, lumetants ja muusika on vaibunud, lumehelbed kaovad)
Oi, oi, oi, oi, oi - milline kole lumesadu - puu-hh!
(pane korvi käest maha ja pühib silmi) Puuu- hh !

Kolm valget jänest: (tulevad keksides) Hoppadi-hoppadi-hop-hop!
Hoppadi-hoppadi-hop-hop ! (näevad Karu-mõmmi)
Oi, Karu-mõmm!

I jänku: (haarab Karu käpast) Tere, tere Karu-mõmm! (jookseb siis minema, tema järele tuleb järgmine jänku ja nõnda edasi teretavad üksteise järele mitu korda ja kaovad siis lõpuks Karu-mõmmi korviga)

Karu-mõmm: Oi, oi, oi kui palju jänkusi - kindlasti tuhat !
Ja kõik andsid mulle kätt - kõik tunnevad mind !
Oi, oi, oi! (tammub keerutades ringi) Pea käib kohe

ringi! Oi, oi, oi ! (otsivalt ringi vaadates) Aga, aga kuhu jäi siis minu korv ? See on lume sisse kadunud Oi, oi, oi ! Mis ma nüüd vanaemale viin - oi, oi, oi ! ?

Liisa ja Abifantast: (kes kõrval ees seisnud):

Nüüd nutab lumes Karu-mõmm -
on korvi kaotand väike jõmm !

Karu-mõmm: (on lumme maha istunud ja nutab) Oi, oi, oi !

Liisa: (hüppab lavale, Abi tema järele) Ei, ei, see ei lähe nõnda - teeme teisiti - !

Abifantast: Teine fantaasia - ?

Liisa: (Karule) Tõuse üles ! (Abile) Mine too korv siia !

Liisa: Algame uuesti. (Muusika: "Fantaasia". Abi tuleb korviga, annab selle Karule. Siis koos Liisaga ära endisele kohale - lava äärde).

Karu-mõmm: (käib korviga ringi)

Siin kurvalt tammun, Karu-mõmm -
teelt eksinud, ma väike jõmm ! Oi, oi, oi, oi !

Kolm valget jänest: (jahimeesteks riidetatud, kepid püssideks käes)

Põm-põm-põm! Me jahimehed oleme ja karusid me otsime! Põm-põm-põm !

Karu-mõmm: Oi, oi, oi jahimehed ! Kuhu end peidan ? (paneab korvi käest maha ja püüab end lumehange taha peita)
Oi, oi, oi !

Jänkud: (ringi otsides) Põm-põm-põm! Kuhu ta kadus !?

I jätku: Lasi jalga !

II jätku: Näe, hirmuga unustas söögikorvi maha !

III jänku: (võtab korvi) Mis meil nüüd viga - poisid, söögi-
korv on meie !

Sinimütsike: (tuleb sisse) Oot, oot ! Seda me veel vaatame!

Jänkud: Kes sina oled ?

Sinimütsike: Kas te siis ei näe ?

Jänkud: Näeme küll - aga mida ?

Sinimütsike: Et minul on sinine müts peas ?

Jänkud: Aah ! Sina oled Sinimütsike !

Sinimütsike: Aga, kes olete teie !

Jänkud: Jahimehed !

Sinimütsike: Jahimehed ? Korviga jahimehed !

Jänkud: Meie jah, ikka korviga - me, me korjame seeni !

Sinimütsike: Korjate seeni - jõulu ajal ?

Jänkud: Jah !

Abi: (hüppab jänkude juurde ja haarab korvi) See on vale
fantaasia - seeni jõuluajal, - ja see pole üldse
nende korv ! (jookseb korviga eemale)

Karu-mõmm: (hüppab lumehangest nähtavale) Jah! See on hoo-
pis minu korv ! (jookseb korvi võtma)

Abi: (jookseb korviga ees) Ei, ei - oodake - !

Jänkud: (nende järele) See on meie korv !

Sinimütsike: Jätke juba ! (jooksevad kõik Abifantasti taga-
ajades ringi)

Liisa: (otsustavalt, hüppab nende ette) Nüüd aitab sellest!

Karu-mõmm: See on minu korv! (Kõik jäävad keskele seisma).

Jänkud: See on meie korv!

Liisa: Vaikust nüüd! Saage aru - see on siin jõulu-näite-
mäng, mida meie mängime ja selle nimi on "Karu-mõmm

ja Sinimütsike" mitte - mitte "Korvitagaajamine" !

Karu-mõmm: Aga see on minu korv ikkagi !

Jänkud: See on meie korv - kindlasti !

Sinimütsike: (võtab abilt korvi, viipab Liisale ja Abile, et need mingi ära, kes siis õlgukehitades endisele kohale taganevad)

Karu-mõmm: Minu korv -

Sinimütsike: Hea, sinu korv! Ütle siis, mis selle korvi sees on?

Karu-mõmm: Jõulu nass-värk !

Sinimütsike: Mis asi see "jõulu nass-värk" eesti keeles on?

Jõulu maiustused - ?

Karu-mõmm: Jah! Jõulu maiustused !

Jänkud: Jõulu maiustused - seda pidime meie kah ütlema!

Sinimütsike: Hm! (Karule) Mitu asja on siin korvis? (vaatab korvi selle katet kergitades) Noh ?

Karu-mõmm: Ko- kolm !

Sinimütsike: (Jänkudele) Ja teie korvis ?

Jänkud: (arutavad omavahel, sõrmedel lugedes ja vaieldes)
Kolm !

Sinimütsike: (piilub korvi) Hm ! Kolm !

Teised: (noogutavad) Kolm !

Sinimütsike: (Jänkudele) Aga mis maiustused need on ?

Jänkud: Oot, oot ! (ringi keksides) Need on - need on -

I jätku: Üks kapsapea -

II Jätku: Ja üks salatipea -

III Jätku: Ja üks suur punane porgand - !

Sinimütsike: Või nii ! Ja mis on sinu korvis Karu-mõmm ?

Karu-mõmm: (ärritatult) Mis on minu korvis - jaa mis seal on -- oi, oi, oi, mis seal on - (jookseb hädaliselt ringi)
 Mis seal siis on - oi, oi - olen selle unustanud -
 oi, oi - no ütelge siis, aidake mind - seal on üks,
 üks -

Sinimütsike: Noh ?

Jänkud: Ta ei tea - see pole tema korv !

Karu-mõmm: Tean, tean küll - aga - mis see siis oli - üks,
 üks - suur purk mett - ah- aa !

Sinimütsike: Noo - ? Ja veel ?

Jänkud: Päh !

Karu-mõmm: Ja veel - üks, üks - ma ei mäleta!

Sinimütsike: Kuhu sa pidid oma korviga minema - ?

Karu-mõmm: Aa - nüüd ma tean - vanaema juurde ! Vanaema juur-
 de jah! Ja seal korvis on : üks suur purk mett,
 piparkoogid ja kollane rosinatega jõulusai!

Sinimütsike: Õigus - see on sinu korv - Karu-mõmm!

Jänkud: Kuidas nii - see on meie - !

I Jänku: Kapsapea - ja -

Sinimütsike: Sina oled ise kapsapea - see korv on Karu-mõmmi
 vanaemale ja vanaema ei söö kapsapead ega salatipead
 ega porgandit - vaid

Karu-mõmm: Ainult - mett - mett ja mett !

Sinimütsike: Ja piparkooke ja saia !

Jänkud: Kas korvis on need - ? Näita ?

Sinimütsike: Aga muidugi ! (asetab korvi taha lumehange) Vaa-
 dake nüüd ! (plaksutab käsi, muusika - Meepurk, Jõulu-
 sai ja Piparkoogid tulevad marssides lumehangest, al-

gab nende koomiline tants)

Karu-mõmm: (rõõmsalt keksides) Need on minu piparkoogid,
jõulusai ja meepurk - minu vanaemale !

Sinimütsike: (tantsu lõppedes, kui tantsijad jälle lumehange
taha kadunud) Noh, jänkud - nägite nüüd ?

Jänkud: Jaa - aga !

Sinimütsike: Ei mingisugust aga - igal-ühel on vanaema - ka
teil ? On ju ?

Jänkud: (noogutavad)

Sinimütsike: Ja kõik vanaemad ootavad igatsusega, et teid
näha ja siis teie lähete vanaema vaatama - häid jõu-
lupühi soovima ja teil on kaasas jõulukorvike - mil-
les on piparkoogid ja rosinasai, mille ema on küp-
setanud - kas on nii ?

Kõik: (noogutavad)

Karu-mõmm: Ja meepurk - !

Sinimütsike: See on tore! Ja lõpuks ei ole teie mingisugused
jahimehed - jänkud - !

Abifantast: Kuidas - aga meie -

Sinimütsike: Ei, teie ei ole jahimehed - vaid väikesed val-
ged jänkud ! Eks ole ?

Jänkud: (noogutavad ja heidavad jahimehe-mütsid peast ja
kepid - püssid käest) Me oleme valged jänkud !

Sinimütsike: Ja jänkud tunnevad metsateed - lähevad ees -
ja meie kõik tuleme järel - läheme vanaemale häid
jõulupühi soovima - jõulukorviga -

Karu-mõmm: Ja meepurgiga ! (hakkavad marssides minema. Muu-
sika. Kõige lõpus tulevad lumehangest: Meepurk,

Jõulusai ja Piparkoogid)

(Taga muutub jälle pimedaks. Valgus ette Liisa ja Abifantasti peale).

Abifantast: See läks ju hästi - ah ?

Liisa: Jah, õnneks - Sinimütsike tuli selle peale -

Abifantast: Sinimütsike - see olin ju mina, kes korviga ära jooksis - siis tulid jänkud järele ja - aga mis me nüüd teeme - ?

Liisa: Mis me teeme - nüüd on lõpp - Karu-mõmm läks Sinimütsikesega koos vanaema juurde ja jänkud juhatasid teed - ja metsas on jälle rahu - ja jõuluõhtu - ja lund sajab - (algab endine lumehelbete-tantsu muusika, lumehelbed keerutavad tantsides sisse)

Liisa ja Abi: (kaovad vasakule)

(Lumehelbete tants. Tantsu lõppedes algab jälle msk. "Fantaasia. Talvine tagasein - suurpilt on kadunud. Endine klassiruum koos endiste lastega, kes laulavad:)

Kõik: Fantaasia, fantaasia -

on ettekujutus !

Fantaasia, fantaasia -

on ettekujutus !

Fantaasia, fantaasia -

on ettekujutus -

ja ettekujutus

on muinasjutu-maa

Fantaasia, fantaasia -

Koolijuhataja: (astub klassi)

Kõik: Koolijuhataja !

Abifantast: See ei ole ettekujutus !

E e s r i i e .